

Լազարեան ճեմարանն ուղևոր
չարգըրեւ մուսուլման Պ. Գրիգոր
Խալաթեան պուստաւ շէնքիմի-
զէ կէլէրէք Օթէլ տ'Անկլթէրէ
ինմիլ տիր . մուսուլման , 2 հաֆ-
թա գատար պուստաւ գալաճագ
տըր :

Սիլիվրիտէն վերիլէն մալիւմաթա
կէօրէ , Գեր . Հմայեալ սրբազան
կէլէն բազար իրթէսի կիւնիւ օրա-
եա միւվաճէլթէլ 7 զաթտան ի-
պարէթ պիր Թաղ . խորհուրդ թէշ-
քիլ վէ օրա մէքթէպիւնէ պաղը իս-
լահաթ իճրա իթմիլ տիր . միւմա-
իլէյն սրբազան կէլէնէք հաֆթա
Թէքիլտաղ , անտէն Մալկարա վէ
2օրլուեա կիւնէնէք տիր :

Եկեղեցական վարժարան խնա-
մակալութիւնը , տիւն Գալաթա
Խորհրդարանի տա , Ամեն . Ս . Պատ-
րիարք հայր հաղթթէլթիւնին նա-
խագահութիւնույն պիլ իճթիւմա ,
մէքթէպի մէքթէլ իլիւն իթմիլ
Խալէն Արմաշ վանքն թաւաթիւրթ
վէ թաւաթիւրթը գաթիլէնէն
թաւթը գաթարա պարագ , իճ-
րաթը իլլիւմ միլլարը պէլէտի-
սի Պետրոս Եփէնտիկէ հալալէ իթ-
միլ տիր :

Երուսաղէմ բաթրիքի Ամեն . Տ .
Թարութիւն Ս . Պատրիարք հաղթթ-
էլթիւն կիւնէն հէյնէթիւն իսկէն .
տէրիլէտէն եօլա չըգմիլ օրուպ ,
կէլէնէք բազար իրթէսի կիւնիւ
Տէրաւաթթէլ վասըլ օլաճագարը
Խալէնտէրիկէտէն պիլթիլթիւնտիր :

ԹԵԼԵԿՐԱՓ

(Հաւա)

Բարիկ 17 յուլիս

Տիվանը ալիի ապի թարաֆըն-
տան ժէնէրալ Պուլանժէ , Մ . Տիլ-
լօն վէ Մ . Ռօշֆօր ալէյնէրիտէքի
Իթհաճաթէլթիւն իթմիլ կեանքը-
նա թէպիլ օլուճուլ տուր . պու-
լանժէնէ հիլթիւմէթ ալէյնէրի-
տէ ֆէսաթ վէ հարպիւնէ նէ-
զարթթիւնէն իսթիլաւ ճիւնաե-
թը աթֆ վէ իսնաթ իսթիլ տիր .
տիվանը ալիի ապի իսթիլ օգոստ . 8
ինտէ թէճէմիլ իտէճէկի միւսթէ-
միլ տիր :

ՍԱՐԴԱՖԻՅԵՒ

ԳԱԼԱՌԱ ՊՈՐՍՍՈՐ

Թուլիս 8

Էսէ . Ում . տիւն ագ . գր . Գ . Բ	17-25
» » » էն երեքէք	17-25
» » » էն աշաղը	17-20
Պու սապահ աշըլտը	17-24
Իսթիլ . տալի . տիւն գար Գ . Բ .	44-56
» » » էն երեքէք	43-
» » » էն աշաղը	44-29
» » » աշըլտը	43-
Մըսըր միւթթահըտ գար .	-
Պու սապահ աշըլտը	-
Սէրի Ա .	Գ . Բ . 28-20
» Բ .	16-20
» Գ .	17-24
Բուճէլի չըմէնթէրի	60-25
Ագէ ֆայիլի	7-
Բարօր , զուրուշ .	-
Հէվալթիլ »	25-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՈՆԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ . . . Գ . Բ .	8-55
Իսթանպուլ պանգասը . Գ . Բ .	7-10
Սօիթթէ ժէնէրալ . . .	4-20
Բրամիլայ . . . Գ . Բ .	4-55

ԱԳՃԵԼԵՐԻՆ ՖԻՆԱՆՍ	
Օսմ . լիւ . 100 ղշ . տան	Ղշ . Փր .
Պէեաղ Մէճ . ֆարգը	108-20
Մէթալիք »	102-30
Պէշլիք »	104-
Ալթըլըք »	104-
Ինկիլիք լիւրաթ	110-18
Ֆրանսըլ լիւրաթ	87-36
Բօլ	90-05
Գրիմից ալթընու	51-10
Գարպօն գայմէսի	8-87
Ֆիօրին , % 5	10-75
Ֆրանգ , % 5	22-92-50
Հօնորա , 5 այ վատէ	110-10
ԹԱՍՖԻՅԵՒ	
Իրի	8-10
Ուֆագ	8 10

Գ Ն Ն Ա Դ Ա Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԳՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ԳԵՐ . ՕՐԾԱՆԵԱՆ

Իմ « Գննական պատմութիւն Ար-
շակ Բ . Ի և անոր Պապ որդւոյն » գոր-
ծոյս վրայ Ձեր քննադատութիւնը
կամ լաւ եւս է ըսել պարտաւ-
գիրը կարգացիլ .
Նախ հարկ կը համարիմ ըսել որ
« այնպիսի գրագիտական լաւ գոր-
ծի մը » (Ձեր իսկ խոստովանու-
թեամբ) վրայ քննադատութիւն
ընողը զրադիտական ընտիր լեզու
պարտի գործածել . Ձեր գրածը
ծայրէ ի ծայր ուսակական ստորին
հայերէն մ'է , եթէ այս անունը
տալ արժան է բառերու խառնա-
կոյտի մը :

Քննադատներու գործեր կար-
գացա՞ք էք . Լա Հարր , Սէնթ-
Պէօլ , Վիլլեմէն անմահացած են
քննադատելով այն « անձինք » զորս
անմահացուցեր են :

Այս անցողակի՞ այլ կարելու գի-
տողութիւնէ յետոյ սկսինք Ձեր քնն-
նադատական իրական արժէքն
ի վեր հանել :

Ա . Կըսէք . « գործը մակագրի
երես և հեղինակի անուն չկրեր , և
զայդ անկողմնակալ գաղափարնի
նպատելու համար Յանձնաժողով-
վոյդ կողմանէ ձեռք առնուած մի-
ջոցներուն հետեւանք կը կարծեմ » .

Նորօրինակ բան է այսպիսի մի-
ջոց մը ձեռք առնուլ քննադա-
տութեանց համար , և չեմք հաս-
կընար , թէ ի՞նչ հարկ կար . Միթէ
Պատ . Յանձնաժողովը կը կասկածէր
Ձեր անկողմնակալութեան վրայ ,
եւ ի՞նչ ապահովութիւն կայ Ձեր
այս մասին անգիտութեան քանի
որ Յանձնաժողովը երկու անգամ
ներ՝ Արժ . Հարր Հիւնքեարպէնէն .
տեան և Միլիտան ի Բերա կը ընա-
կին՝ և որոց հետ գրեթէ ամեն օր
տեսակցելու պատեհութիւն ու-
նիք . Բայց Պատ . Յանձնաժողովը
ո՞վ զգացուց թէ գուր մասնաւոր
հակառակութիւն ունիք ինձ դէմ :

Բ . Յանձնաժողովը տեղեկագիրը
կըսէ . « գործը 149 մեծագիր ե-
րեսներէ կը բաղկանայ » (անգղի-
ական մեծ էսէրիճէտիտ) . Իսկ գուր
կըսէք . « 149 հասարակ երեսներ
ունի , ասոնցմէ մէկ մասը վիայու .
թեանց ընդօրինակութեան նուիր-
ուած է՝ որով գրեթէ 60 երեսնե-
րու կը վերածուի հեղինակին իս-
կական աշխատութիւնը , « մեծ » և
բազմաշխատ գործ մը չէ , փոքրիկ
երկասիրութեան մը պայմանին կը
վերածուի » :

Գործի մը մեծութիւնը ինչէն
կը հասկընաք , Գեր . Օրմանեան ,

թերթերուն շատութիւնն ու լեռն
այս հաշուով վարք Սրբոցը և
Թալաւաւը քննադատութիւնն
գործերն են

Գործի մը մեծութիւնը իւր ներ-
քին իրական արժէքին վրայ է ,
թէպէտ ըլլայ այն « թերթ » մը կամ
« վաթսուս տող միայն » :

Անցեալ տարի՝ Ռընան աշխատա-
սիրութիւն մը հրատարակեց « Աղ-
գաց սկզբունքին վրայ » . 50 երես-
ներէ միայն կը բաղկանար այն , սա-
կայն « մեծ » գործ մ'էր . Լա Պուի-
եէուի « Նկարագիր » ըսուած սքան-
չելի գործին մէջ հեղինակին բուն
արդիւնքը հաղիւ 70 երեսի չափ
կայ , և սակայն այդ գործով Ակա-
դեմիոյ անդամ եղաւ նա և ան-
մահացաւ . Թէսկիտի հովուեթք
գուրթիւնք 15 երգեր են . սակայն
մեծն Վերգիլ այն ճիւղին մէջ ստու-
րին մնաց անկէ . Միլլիուս՝ գի-
տէք , ինչո՞վ անմահ է , « մէկ երգ
գով մը , Լա շիւթ տէ ֆէյ » անուն
փոքրիկ տաղով որ կարծեմ հա-
ղիւ « երեսուն տող » կայ :

Մեր Ռաֆայէլ Պապիականն ին-
չո՞վ անմահ պիտի մնայ , գիտէ՞ք .
« միայն Մայր Արաքսի երգով » :

Եւ դուք աշխատութեան տեղ
չէք դնէր ընդօրինակուած մասե-
րը . գիտէ՞ք , անոնց ընտրութիւ-
նը , հաւաքումը շատ անգամ ա-
ւելի արժէք ունին . քան թէ հեղի-
նակի մը բուն գրչէն ելածը :

Գ . Կըսէք . « Արշակայ և Պապի
պատմութեան « բոլոր քննադատա-
կան մասերն ինկատ առնուած չեն » ,
այլ պարզապէս փաստաբանական
ոճով խօսուած է՝ Արշակ և Պապի
արդարացնելու համար » :

Ձեր այս խօսքերէն բան մը չը
հասկըցուիր . Ի՞նչ ըսել կուզէք .
քննադատութեան մէջ փաստաբա-
նութիւն չի՞ մտնէր . կամ՝ ըսել
կուզէք թէ « Միւզէվիութիւն » ը-
րած եմ աղգարացնելու համար
գըրչակ և զՊապ . քննադատելի ո՞ր
կէտերը դուրս թողած եմ , ինչո՞ն
անոնցմէ մէկ երկուքը չէք յիշեր՝
ինչպէս պարտ էր կարող քննադա-
տի մը , եթէ ես՝ Արշակայ և Պապի
պատմութեան « ամեն քննադատա-
կան մասերն ինկատ առնուած չեմ »
ըստ Ձեզ՝ ուրեմն իմ գործոյս մէջ
նպատակիս հասած չեմ , և ուրեմն
ինչո՞ւ ձեր եղբակցութեան մէջ
կըսէք .

« Ազգային պատմութեան հետա-
քըրքրական մի կէտը « յայդու-
թեամբ լուսաբանած է » , Գննադա-
տի մը կը վայելէ՞ պս աստիճան
յայտնի հակասութեան մէջ ինչալ :

Գ . Կըսէք . « Գննական պատմու-
թեան « մեծ կէտը » ժամանակա-
գրական խնդիրն է » :

Ուստի կանչէք այս վճիռը . քնն-
նականութեան գլխաւոր պահանջ-
ներէն « մին » է ժամանակագրական
ճշդութիւնը . սակայն եթէ ժամա-
նակագրութիւնը դժբաղդաբար վը-
րիպակ ունենայ՝ ի՞նչ կը կարծէք ,
պատմութիւնն իւր գոյութեան կը
դադրի՞ . նախապատմական ամեն եւ-
ղեղութիւնք , երկրի , մարդուն եւ
իւր գործոց պատմութեան թուա-
կանները « ճիշդ » չըլլալով հանդերձ
« ստոյգ » չեն . իրողութիւնք միշտ
կրնան առաջնորդել մեզի ժամա-
նակագրութեանց վրիպակն ուղղե-
լու « յայտնի » կամ « հաւանական »
կերպով : Այսպէս ուրեմն պատմու-

թեանց մէջ ամենագլխաւոր « կէտը »
իրողութիւնքն են :

Եւ ինչէն հասկըցաք որ ես ժա-
մանակագրական կէտը « անտես »
ըած եմ :

Բայց դուք կուզէք եղեր հաս-
կընալ թէ ի՞նչ հիման վրայ դրած
եմ իմ ժամանակագրութիւնս՝ որ
կը տարբերի խորհրդացոյն ընդու-
նածէն՝ և Բիւզանդայ « ժամանա-
կաց հաշուէն » . այդ՝ այլ խնդիր է :
Նախ՝ պէտք է գիտնաք որ Բիւզ-
զանդ « ժամանակաց հաշիւ » ցուցած
չէ . Բիւզանդ միայն անուններ կը
յիշատակէ . Բիւզանդայ առաւե-
լութիւնն այն է՝ որ իւր պատմու-
թեան իրողութիւնները ամենամեծ
մասամբ կը միաբանին տիեզերական
պատմութեան հետ . Ի բաց առեալ
առապելական (լէժանտէն) մա-
սերը :

Կերեւի թէ դուք լաւ ուսումնա-
սիրած չէք այդ հեղինակը :

Երկրորդ՝ իմ ժամանակագրու-
թիւնս իրեն հիմ ունի՝ Տիեզերական
պատմութիւնը՝ որ արդիւնք է բաղ-
դատական պատմութեան , եթէ
Տիեզերական պատմութեան հիմն
ըլլալիք՝ այս անօգուտ քաջբռնքով
ձեր 25-30 տողերը չէիք գրեր՝ այ-
սինքն ձեր ամբողջ քննադատակա-
նին մէկ չորրորդ մասը :

Ես ի սկզբան բաղդատական ժա-
մանակագրութիւն մը չիմեցի՝ Հայ .
Սասանեան արքայից և Արեւմտեան
ու Արեւելեան կայսերաց՝ որ վերա-
բերութիւն ունեցած են մեզ հետ՝
սկսեալ ի Տրդատայ , սակայն յետոյ
ի բաց թողի . զի այսօր այս ժամա-
նակագրական խնդիրը բաւական
լուծուած է՝ պատմութեան թիչ շատ
հմուտ անձանց համար . զի Մասա-
եան հարստութեան հիմնարկու-
թիւնը առաջնորդ բռնելով մեզ
անհնար է որ մեծ սխալման մէջ իյ-
նանք , Ասոր համար անհա հարկ չը
տեսայ ծանրանալու այս կէտին վը-
րայ : Աւելին կայ . Ամիանոսի հա-
տուածը Պապի սպանման վրայ՝ որ
ամբողջ դրած եմ գործոյս մէջ՝ և
որ անգին գանձ մ'է՝ մեր պատ-
մութեան համար՝ բոլորովին կը լու-
ծէ Արշակայ և Պապի ժամանակա-
գրութեան խնդիրը :

Կերեւի թէ դուք ոչ Ամիանոս
կարդացած էք՝ և ալ իսկ հայր Գա-
թրեւեանի՝ « Տիեզերական պատ-
մութիւն » անուն գեղեցիկ գործը՝
որուն ժամանակագրութիւնը յար
և նման է իմ ընդունածին :

Եւ կըսէք . « Գննական պատմու-
թեան պահանջն էր՝ դիպուածոց
չարքն ու կարգը՝ թէ ոչ ստոյգ գո-
նէ հաւանական գրութեան վերած-
ւէին բաղդատելով և կշռադատե-
լով թէ հին աղբիւրները և թէ նոր
գրողներու տեսութիւնները » :

Ձեր այս գրածէն ալ բան մը չհաս-
կըցայ . Արգեօք , ըսել կուզէք՝ թէ
պէտք էր գրել որ՝ Արշակ քանի՞
տարու թագաւորեց , թագաւորու-
թեան երկրորդ տարին ի՞նչ ըրաւ ,
քանի՞ տարու էր՝ երբ ամուսնա-
ցաւ , քանի՞ զաւակ ունեցաւ , կի-
նը տգեղ էր՝ թէ գեղանի՝ և այլն
և այլն :

Գեր . Օրմանեան , քննական պատ-
մութիւնը անձի մը , ժամանակի մը ,
կամ անձերու և ժամանակաց գոր-
ծերը , դիպուածները « մէկ խմբի
մը վերածելով » զայն կը քննադա-
տէ՝ « մերթ ընդ մերթ » յիշելով
« ամենակարեւոր անցքեր » ու պա-

Ռազայնէր միայն. եթէ ես գոյ՛ւ ը-
րած չեմ՝ հապա ի՛նչ գրած եմ՝
ըստ ձեզ 60 էջի մէջ. « մասալ »
կարգացեր եմ:

Յարգեցէ՛ք Գարագալի քննական
պատմութիւնը՝ որ ստուգիւ ազ-
գային մեծ յիշատակարան մ'է՛,
ըստ իւր և ըստ ամեն բնասիրաց,
միթէ այն իմ գործոյս ընթացքէն
աւարեմ ընթացք ունի. Ձեր կար-
ծածին պէ՛ս գրուած է. իսկ այս
աւարեմութեան ի նպաստ Ձեր մէջ
բերած օրինակներն բոլորովին ան-
տեղի են. զի կրէք թէ բան մը
չեմ գրած Արշակայ Յունաց հետ
սեական բարեկամութեան՝ եւ ի
Յունաստան արշաւանաց վրայ. Ա.
մեն բան ըսած եմ՝ և դուք չէք
հասկըցած:

Արշակ՝ Սասանեան և Բիւզանդ-
եան պետութեանց կռիւներուն մէջ
իւր գործելու ազատութիւնը պա-
հել ուղեց ի Սյոք խորագէտ (ինչ-
պէս կը կոչէ զայն Յուն խնոս կայսր)
և մեծ արքայն հօգորին բարեկամ էր
միշտ՝ ինչպէս են ամեն արքայք և
քաղաքագէտք. ասոր համար ան-
բեր իւր շահը պահանջէր՝ կը յար-
ձակէր ի Յունաստան. զայս իրովին
բացատրած եմ, ինչպէս նաև Պա-
պի ի Տարսուս երթալուն պատճա-
ռը. կրէք թէ այս երթալը միայն
Ամիանոս կը յիշէ. ուրիշ ո՞վ կու-
ղէք որ յիշէր. կը ճանչնա՞ք Ամիա-
նոս. Տակիտոսի հաւասար մեծ
մարդ էնա, և տիեզերական պատ-
մութեանց հեղինակաց գլխաւոր
աղբիւրներէն մին. ուրիշ մէկ եր-
կու աղբիւրներ ալ ինչո՞ւ չէք յի-
շեր...

2. Այսպիսի անիմպոզ դատարե-
տութիւնէ յետոյ՝ կրնդունիք թէ
ես հասած եմ իմ նպատակիս. զի
կրնէք.

« Բայց հեղինակին « բուն նպա-
տակը » ինչպէս յիշեցի, և « գոր-
ծոյն էութիւնը » հաստատուած են
փաստաբանական նպատակին մէջ ».
Ամիթ չէ՞ այսչափ հակասութիւն.
Սակայն իմ գործս հարուածելու
համար՝ չէք մոռնար այս խոստո-
վանութեան քով կցել ձեր գոց ը-
րած և ի դէպս և յանգէպս յիշ-
վողած յաւիտենական խօսքը.
« Բայց ասոնք « բոլորովին նոր » ալ
չեն աղգային պատմութիւն մշա-
կողներուն համար »:

Եւ չէք յիշեր մէկ քանի մշակող-
ներ՝ որք հրապարակու պարզած
ըլան իմ տեսութիւններս:

« Նոյնը կրնա՞ք սկսուածով հատ-
ուած մ'ալ կայ՝ ձեր գրածին մէջ՝
որուն իմաստը չհասկըցայ:

« Նոյնը » նախընթաց հատուածին
ո՞ր բառին, ո՞ր նախադասութեան
կը վերաբերի. փափաքելի է որ այս
լեզուով գրուածներ քիչ անգամ
երկին հրապարակին վրայ...

Եւ կրնէք. « Հեղինակը բարձր-
եալ ցամաք կը հասնի երբեմն երբ
Արշակի և Պապի տրուած անար-
գական բացատրութիւններուն դի-
մաց կը տեսնէ՝ օտար կայսրներու և
զօրապետներու տրուած գովեստի
բացատրութիւնները »:

Իրաւունք չունիմ. ինչու կը քո-
ղարկէք ձեր զգացումը. կախոր-
ժիք Յի Պապ և Արշակ հայրենա-
էք մեծ արքայներ նախատուին
թեթե քիսայանքներու համար՝ եւ
կոստանդնուսոս և մեծն թէոդոսի
տոնելի սրբոց կարգն անցնին՝ ու
երգուն մեր Եկեղեցւոյն մէջ. « Ո՞վ

կոստանդնուսոս մեծ թագաւոր,
վասն մեր բարեխօսեալ առ թա-
գաւորն երկնաւոր »: Նոյնպէս եւ
պաշտօնի թէոդոս. Սյոք այն կոս-
տանդնուսոսն է՝ որ իւր ընտանեաց
արեան մէջ լողաց, այն թէոդոսն
է՝ որ քաղաքի մը խռովութեան
ժամանակ ութ հազար անմկղ մար-
դիկ կոտորեց:

Սկսա ասոր համար ես կը կա-
կածիմ խորենացողն հայրենասի-
րութեան վրայ. և դուք իրաւունք
չունիք զիս մեղադրելու՝ թէ քանի
որ ուրիշ անողք քննադատներ չեն
ուենցած այս կասկած՝ ես ալ չու-
նենամ:

Սյոք, խորենացին իւր նախնի ար-
քայք և իշխանք « վայրենի, անբան,
անասուն » կը կոչէ, կը հեգնէ Ար-
շակայ քաջութիւնը, կը խնդայ, կը
ծիծաղի Արշակայ և Պապի դժբաղդ-
վախճանին վրայ. իւր ազգակից-
ներ կոտորող օտար զօրապետաց
« քաջ, քաղցր, բարի » մակդիրնե-
րը կուտայ. չդիտեմ թէ ես ին-
չո՞ւ քանի մ'անգամ լացի Արշա-
կայ և Պապի պատմութիւնը գլած
ատենս. ինչո՞ւ եմ ես...

Ը. Իմ դաւանած սկզբունքներս
զորս ընդունած են մեծ իմաստա-
սէրք և քաղաքակիրթ ազգեր՝ կը
յիշէք, բայց չէք ըսեր թէ անոնք
լա՞ւ են թէ յոռի. Սյոք զիս ան-
ուանաբիւր համար՝ ամօթալի
զրպարտութեան կը դիմէք. կրնէք
թէ. « Արշակայ և Պապին վերագ-
րուած գործոց և վարուց ազգակա-
նութիւնը հեղինակին տեսութեանց
մէջ քաղաքային իմաստութեան
գործեր կը դառնան »:

Որո՞նք են այդ « ապականեալ
գործեր » որ ես իմաստութիւն
կրնդունիմ. ինչո՞ւ մէկ երկուքը
չէք ցուցներ:

Ի՞նչ ըսած եմ. պոռնկութիւն,
չնութիւն, կաւատութիւն ըրէք.
դողցէ՛ք, զրկեցէ՛ք, զրպարտեցէ՛ք,
մատնեցէ՛ք, հաւատքիդ ուրացէ՛ք,
« կրօնափոխութիւնը ձեր քսակին
և որովայնին » գործէ՛ք ըրէք. ա-
սոնց ո՞րը ըսած եմ, ինչո՞ւ չէք ը-
սեր համաստեղ՝ և խաւարի մէջ
ծածկուած սուր կողողէք ինձ:

Թ. կրնէք. « Գրութեան ոճը եւ
ուանդնոս է և հաճութեամբ ըն-
թեռնելի »: այլ կը յաւելուք. « խա-
ռըն է » « Երգիծական բացազան-
չական » ասութիւններով, որք լուրջ
և քննադատական գրութեանց պա-
հանջներէն դուրս են »:

Դուք գրագիտութիւն գիտէ՛ք,
գրագէտ էք, մեծ հեղինակներ
կարգացած էք. երգիծանութիւն-
ը՝ եթէ ի դէպ գործածուի՝ գը-
րախոսութեան քսմն ճիւղերուն
« գեղեցկագոյն զարդերն » մին է,
մեծ տաղանդներու նշանաբանե-
րէն մին է այն:

Բայց սա « բացազանչական » բա-
ռը չհասկըցայ, դիտեմ մը արդ-
եօք յաճախ կը գործածէք այսպէս
մութ անիմաստ բառեր՝ որպէս զի
ուամիկն աչաց խորի՞ն, հանճարեղ
երկիւք...

Եւ այսչափ դատարկութեանէ
ի՛նչ եղբակացութիւն կը հանէք,
գիտէ՛ք. — բոլորովին ինձ նպաս-
տաւոր. կրնէք:

Ա. « Կարեւորութեան տեսակէ-
տով մեծ և նշանաւոր երկասիրու-
թիւն մը չէ »:

Բ. « Քննադատական տեսակէտով
բոլորովին լրացեալ գործ մը չէ »:

Այս երկու եղբակացութեանց
ի՛նչ արժէք ունենալը ցուցուցինք
իսկի:

Դսնք բուն ճշմարտութեան՝ զոր
գոյգոյնուն ձեռքով դրոշմեր էք
այդ հռչակաւոր քննադատութեան
կրք կնիք:

Եւ կը յարէք:

« Սակայն միւս կողմանէ « հարկ »
է յայտարարել թէ:

1. « Ազգային պատմութեան մէջ
քննադատական հոգին արծարծե-
լու « օգտակար է »:

2. « Ազգային պատմութեան հե-
տաքերական մի կէտը « յաջողու-
թեամբ լուսաբանած է »:

3. « Իւր « մասնաւորեալ սահմա-
նափակ նպատակին հասած է »:

Կ. « Գրագիտական տեսակէտով
« հաճութեամբ ընթեռնելի » գրու-
թիւն մի է »:

Եւ նա ծնաւ մուկն չնչին:

Այս կարեւոր առաւելութիւն-
ներ խոստովանելէ յետոյ կրնէք.
« Բայց մրցանակի մատին չեմ կրնար
վճիռ տալ, նայեցէ՛ք, ուրիշ գործ
մը գտէ՛ք, եթէ չկայ՝ ստեղծեցէ՛ք
և մրցանակը Մուրատեանին մի
տաք »:

Ձեր այս պարբերութեան և Յանձ-
նաժողովոյ Արժ. տեղեկաբերին սա
խօսքին մէջ թէ՛ « Շիրմագանեանի
գործը միայն Գարեգին Սրբազա-
նին յանձնեցինք, « զի ըստ ինք-
եան գնահատելի գործ մ'էր », այս
երկու խօսքին մէջ՝ կրնամք, հա-
ղորդիչ թել մը կայ:

— Մուրատեանին գործը գնա-
հատելի է, բայց որովհետեւ Շիր-
մագանեանի գործն ալ ընտիր է,
և հեղինակը ծերունի, ուստի մըր-
ցանակը Շիրմագանեանի տալ պէտք
է:

Այսպէս լուծուեցաւ այս խն-
դիրը:

Իւր խորաթափանց մտօք իս-
կոյն հասկըցաւ ինդրոյն այս կերպ
լուծումը հանճարեղն Հայրիկ:

Սակայն եթէ Յոյնք ըլլային՝ ու-
րիշ կերպով կը լուծէին խնդիրը:

Դեր. Օրմանեանի քննադատու-
թեան և խնդրոյն այս կերպ լուծ-
ման առթիւ ի դէպէ որ յիշեցնաւ
Ռուս մեծ բանաստեղծին խօսքը:

« Վա՛յ այն խորովին որ կօչկա-
կարըն է եփեր »:

« Վա՛յ այն կօչկին որ խոհարարն
է կարեր »:

Եւ վերջացնենք:

Ե. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԱՇԱՐ ՆԻՋԱՄԱՄԻՍԻ

(6274 Նիւ-Են-Գլոսի հասց.)

ՅԱՍԻՐ ՍԱՆԻ

Աշար միւզանէտէ վէ իհալէսի հագ-
զընտա տըր:

11. — Աշար վարիտաթը ալէնէն
պիլ միւզանէտէ, թէգարբուր իս-
տէճէք պէտէլի նազտի իլէ պիլ
սէնէլիք օլմադ իւզըն, մաղթուէն
իհալէ օլունուր. եալընըզ զէյթուն
էօլիւնիւն 2 սէնէլիկի իհալէ օ-
լունմադ ճաեիլ տիր:

12. — Վարիտաթը էօլիւնէեի իլ-
թիլամ իտէնէր իլէ անէրէ քէ-
ֆալէթ իլլէնէնէլիլն թէպալի
Տէվլէթ Ալիեհէտէն պուլունմալարը
մէշրութ տըր:

13. — Մէճիլիսի պէլէտի վէ թի-
ճարէթ վէ զիրաթ օտալարը ըէ-
կիս վէ աղաւը իլէ քէլէպէսին:

տէն մաստա սըրֆ թարաֆը տէվ-
լէթտէն մէնսուպ պիլունմալ մէհ-
մուրիյն իլէ մէճալիս վէ մէհաքիմ
աղաւընըն, վէ քէթէպէյի աղ-
լամ իլէ խառնէմէյի տէվլէթին կէ-
րէք տօղրուտան տօղրուեալ վէ կէ-
րէք պիլ վասըթա աշար իլթիլամ
իթմէլէրի, միւլթէղիմլէրէ քէֆա-
լէթ իլլէմէլէրի մէմուտ տուր. պու-
մէմուլիլիլիլ մէճալիս վէ մէհաքիմ
աղաւընըն քէթէպէյի աղլամըն
էվլաւընտա վէ էվլալիլիլիլ տէն
մէնֆաաթ վէ իսճարէթլէրի քէն-
տիլէրիլլէ միւլթէրէք օլունտաւա
շամիլ օլունպ, ֆաղաթ պունլարըն
խանէ վէ իտարէլէրի միւլթաղըլի,
վէ քէնտի էմաք վէ սէրվէթլէրի
իլէ թէէմինաթ իթաւընա միւզ-
թէտիր օլան միւլթալիլիլիլ, աշար
իլթիլամ, վէ միւլթէղիմլէրէ քէֆա-
լէթ իտէպիլիլիլ. մէմուտ
օլանտաւա խաֆիէն վէ նամը
միւլթաւը իլէ աշար ալարըլարը
թէհաղգուգ իտէնէր, մէճմու-
լիլիլիլիլիլիլ տէն թարտ օլունմադ
լա պէրապէր, հէման իհալէ ֆէսիլ
իլէ տիկէր թալիլիլիլիլ իհալէ վէ
եա էմանէթէն իտարէ օլունուր.
վէ պունտան տօլանը թէրէթթիլիլ
իտէն զարար վէ զիեան վէ ֆարգ-
քէնտիլիլիլիլ վէ քէֆիլիլիլիլիլ թաղ-
մին իթտիրիլիլ վէ իսիլաֆը մէմ-
նուլիլիլիլ պունլարա աշար իլթա-
մընա պիլիլիլիլ միւստատէ իտէն
մէճմուրիյն հաղգընտա տալիլ
մուսմէլէյի գանունիլիլ իճրա գը-
լընըր:

14. — Հուպուպաթ աշարըլլաւա-
նըն միւսանընտա սաթըլան մահ-
սուլաթը սաեիլիլիլ աշարընըն վիլա-
նէթ վէ իլվա վէ գաղա վէ նա-
հիլիլիլիլ թօրտան միւզանէտէ վէ
իհալէսի քիւլիլիլիլ վէ գաթիլիլիլ
մէմուտ տըր. էմիլ իհալէ վէ միւ-
զանէտէ մուլթաղա գարիլիլ գա-
րիլիլ իճրա օլունուր. անճաղ իշ-
պու նիլալմիւսմէլիլ 30 վէ 31 ինճի
մատտէլիլիլ տէ մուհարէր էսպա-
պէ մէպնի, արաղիլիլ միւլաւըզ-
վէ մաիլութ օլան վէ միւլթէֆէր-
րիլիլիլ թալիլիլ չըզմաեան նազը
քէօլլէրիլ, մէզքիլ մատտէլիլ տէ
պէեան օլունտաղու սուրէթլէ,
պիլիլիլիլիլիլիլ մուզանէտէ վէ
իհալէսի ճաեիլ օլունուր կիպիլ,
բալամուտ վէ աֆիօն վէ հարիլ վէ
զէյթուն աշարը իլէ միւսան քէօք
վէ պալը վէ պու գապիլիլիլ օլա-
րադ հուպուպաթտան պիլթթէֆ-
րիլ, այլընա վէ թօրտան սաթը-
լակէլէն պաղը մահսուլաթըն գա-
ղա վէ եա սանճաղ էւզէրիլիլ միւ-
զանէտէ վէ իհալէսի ճաեիլ օլունուր:

15. — Հէք սէնէ իպլիտաւընտա
վիլանէթ տալիլիլիլ տէ պուլունան
գարանըն ստէտիլիլ կէօրէ, վի-
լանէթ մէրքէլլէրիլիլ իլպու նի-
զամիւսմէլիլ մէրպուլթ 6 նիւմէլ-
լու նիւմուէն մուճիլիլիլիլ գօշան-
լը մէզատ բուսուլալարը թապիլթ-
տիրիլիլիլ, գաղալարա կէօնիլ-
րիլիլ վէ գաղալարա տա սէրհալ
քէօլլէրիլ էսամիլիլ վէ պէտէլաթը
սապըզասը տօլունուրլուպ, հէք
գաղանըն պալընա մահսուլընտան
հանկիլիլիլիլ գէմանը իտրաքը էվ-
վէլ հուլուլ իտէր իտէ, անըն վաղ-
թը իտրաքընա պիլ մահ գալարադ
աշարըն մէճիլիլ իտարէյի գաղա-
տա ալէնէն միւզանէտէսիլիլ պէտ
օլունուր:

(Տէվ-4)

մասնաւոր գեղջ մո կա :